

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2402/2020
15.10.2020. године
Београд

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Браниславе Апостоловић, председника већа, Бранислава Босиљковића, Данијеле Николић, Добриле Страјина и Марине Милановић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Срђан Алексић, адвокат из ..., против тужених „Железнице Србије“ АД Београд и Акционарског друштва за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“ Београд, ради накнаде штете на име трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2/2020 од 14.01.2020. године, у седници већа одржаној дана 15.10.2020. године, донео је

РЕШЕЊЕ

ДОЗВОЉАВА СЕ одлучивање о посебној ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2/20 од 14.01.2020. године.

УКИДАЈУ СЕ пресуда Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2/20 од 14.01.2020. године и пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 358/17 од 17.09.2019. године и предмет враћа првостепеном суду на поновно суђење.

Образложење

Пресудом Основног суда у Пожаревцу П1 358/17 од 17.09.2019. године, ставом првим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од октобра 2014. године, закључно са октобром 2015. године, солидарно исплате износе ближе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа, па до исплате. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор, за период од октобра 2014. године закључно са октобром 2015. године, солидарно исплате износе ближе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом трећим изреке, одбијен је, као неоснован, алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова за исхрану у току рада, за период од октобра 2014. године, закључно са октобром 2015. године, солидарно исплате износе ближе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа, па до исплате. Ставом четвртим изреке, одбијен је, као

неоснован, алтернативни тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезу тужени да тужиоцу на име накнаде трошкова за регрес за годишњи одмор, за период од октобра 2014. године закључно са октобром 2015. године, солидарно исплате износе ближе наведене у овом ставу изреке, са законском затезном каматом од доспелости сваког појединачног износа до исплате. Ставом петим изреке, одлучено је да свака странка сноси своје трошкове поступка.

Пресудом Апелационог суда у Крагујевцу Гж1 2/20 од 14.01.2020. године, ставом првим изреке, одбијена је, као неоснована, жалба тужиоца и потврђена је пресуда Основног суда у Пожаревцу П1 358/17 од 17.09.2019. године. Ставом другим изреке, одбијен је, као неоснован, захтев тужиоца за накнаду трошкова жалбеног поступка.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену, тужилац је благовремено изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права, са предлогом да се о ревизији одлучи применом члана 404. Закона о парничном поступку.

Према одредби члана 404. став 1. Закона о парничном поступку („Службени гласник РС“ бр. 72/11, 49/13-УС, 74/13-УС, 55/14, 87/18, 18/20 – у даљем тексту: ЗПП), посебна ревизија се може изјавити због погрешне примене материјалног права и против другостепене пресуде која се не би могла побијати ревизијом, ако је по оцени Врховног касационог суда потребно размотрити правна питања од општег интереса или у интересу равноправности грађана, ради уједначавања судске праксе, као и када је потребно ново тумачење права (посебна ревизија). Према ставу 2. истог члана, испуњеност услова за изузетну дозвољеност ревизије, Врховни касациони суд цени у већу од пет судија.

Поступајући на основу наведене законске одредбе Врховни касациони суд је, имајући у виду различиту праксу апелационих судова у истој чињеничноправној ситуацији али и праксу Врховног касационог суда у овој врсти спорова, дозволио одлучивање о посебној ревизији тужиоца и одлучио као у првом ставу изреке.

Одлучујући о изјављеној ревизији на основу члана 408. ЗПП, Врховни касациони суд је нашао да је ревизија тужиоца основана.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је до 31.08.2015. године био у радном односу код туженог „Железнице Србије“ АД, а на основу анекса уговора о раду од 01.09.2015. године у радном односу код туженог Акционарског друштва за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“, насталог статусном променом издвајања уз оснивање више привредних друштава. Колективним уговором туженог „Железнице Србије“ АД од 30.11.2002. године са анексом од 26.07.2006. године предвиђено је да је у вредност једног радног часа за обрачун и исплату зараде (за период јануар - јун 2006. године у износу од 53,50 динара и за период јул - децембар 2006. године у износу од 56,00 динара) укључена месечна вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за коришћење годишњег одмора сведена на један радни час. Исто је предвиђено Колективним уговором туженог „Железнице Србије“ АД од 24.03.2015. године, усвојеног након статусних промена тог привредног друштва, који се примењује и на запослене преузете код туженог Акционарског друштва за управљање јавном железничком инфраструктуром „Инфраструктура железнице Србије“. Из обрачунских

листа не може се утврдити да ли је у вредност једног радног часа садржан и износ трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора.

На основу овако утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су одбили тужбени захтев тужиоца за исплату по траженим основима са образложењем да без обзира што висина спорних трошкова није номинално изражена, не значи да је послодавац ово право ускратио запосленима. По схватању судова, слободном вољом учесника колективног преговарања, анексом колективног уговора из 2006. године и колективним уговором из 2015. године уговорено је да је накнада трошкова за исхрану у току рада и регреса за коришћење годишњег одмора укључена у вредност једног радног часа, односно у основну зараду тужиоца, због чега тужбени захтев за исплату ових накнада није основан а чињеница да њихова висина није номинално изражена не значи да су тужени ускратили право тужиоца на ове накнаде.

Ревизијом тужиоца, по схватању Врховног касационог суда, основано се указује на погрешну примену материјалног права.

Законом о раду предвиђено је право запосленог на накнаду трошкова у вези са радом. Законом о изменама и допунама Закона о раду („Службени гласник Републике Србије“, број 61/05), који се примењује од 01.01.2006. године, предвиђено је и право на накнаду трошкова за исхрану у току рада и за регрес за коришћење годишњег одмора (члан 118. тачке 5. и 6) које морају бити исказане у обрачунским листама запослених. Послодавцу је остављена могућност да својом одлуком одреди висину тих накнада, али она мора бити одређена линеарно за све запослене, односно ови трошкови морају бити исплаћени свим запосленима у истом износу без обзира на стручну спрему, звање и радно место.

Анексом колективног уговора туженог („Службени гласник Републике Србије“, број 4/06), одредбом члана 2. измењен је члан 57. Колективног уговора тако што је предвиђено да запослени има право на зараду која се састоји од зараде за обављени рад и време проведено на раду, примање за исхрану у току рада и примање за регрес за коришћење годишњег одмора. Одредбом члана 5. став 1. анекса измењена је одредба члана 61. Колективног уговора тако што је одређена вредност радног часа за обрачун и исплату зараде за период јануар - јун и јул - септембар 2006. године, а ставом 6. истог члана прописано је да је у вредност једног радног часа укључена и вредност за исхрану у току рада и вредност 1/12 накнаде регреса за годишњи одмор, сведена на један радни час.

Из оваквог одређења вредности радног часа не може се утврдити који износ представља накнаду за трошкове исхране и регреса за коришћење годишњег одмора, јер исти нису исказани у номиналним износима. Тужени током поступка нису доставили суду одлуку о висини ових накнада, из чега се може основано закључити да такву одлуку нису ни донели. То не искључује право тужиоца на исплату ових накнада, а не може се прихватити да су тужиоцу ове накнаде исплаћене кроз висину цене рада, с обзиром да се тужени нису изјаснили о њиховој висини, нити је износ накнаде за регрес и трошкова за исхрану у току рада номинално исказао у платној листи тужиоца, како је то предвиђено Законом о раду. С тога се може закључити да су тужени, у погледу исплате сродних накнада, законске одредбе примењивали на штету тужиоца.

Из наведених разлога, пресуде нижестепених судова су морале бити укинуте у означеним деловима и предмет враћен првостепеном суду на поновно суђење.

У поновљеном суђењу првостепени суд ће, имајући у виду да Анекс колективног уговора туженог из 2006. године и Колективни уговор из 2015. године не садржи конкретну регулативу која утврђује висину спорних накнада, одлучити о праву тужиоца на њихову исплату и висини која је утврђена вештачењем у две варијанте, према параметрима из ранијег Колективног уговора туженог, односно Општег колективног уговора.

Осим тога, првостепени суд је одбио основни и „алтернативни“ тужбени захтев тужиоца, а другостепени суд је потврдио такву одлуку првостепеног суда. Међутим, према члану 197. став 2. Закона о парничном поступку тужилац може два или више тужбених захтева у међусобној вези истаћи у једној тужби и то тако да суд усвоји следећи од тих захтева, ако нађе да онај који је испред њега истакнут, није основан (евентуално спајање тужбених захтева) али не може истаћи тзв. „алтернативни“ тужбени захтев којим тражи да суд обавезе туженог на плаћање већег или мањег новчаног износа. Алтернативне обавезе, факултативне обавезе и факултативна потраживања су материјално - правни појмови и њима нема места у захтеву тужбе. У ситуацији када тужилац истакне евентуални захтев онда првостепени суд мора одлучити о примарном захтеву. Ако га усваја, онда је секундарни (евентуални) и сваки даљи захтев беспредметан. Ако суд усвоји секундарни (евентуални) или неки следећи захтев, онда то обавезно значи одбијање свих претходних захтева. У предметној парници спорна је висина штете. Тужилац нема више захтева, он тражи само штету на име накнаде за топли оброк и за регрес. Различити методи за обрачун висине штете значе различите новчане износе као резултат обрачуна, али и даље постоји само један захтев у материјално - правном смислу и том захтеву тужилац треба да усагласи захтев у процесно - правном погледу, о чему ће првостепени суд у наставку поступка такође водити рачуна.

Због укидања одлуке о главној ствари, укинута је и одлука о трошковима поступка као споредном потраживању.

Сходно изложеном, на основу члана 416. став 2. ЗПП одлучено је као у другом ставу изреке.

**Председник већа - судија
Бранислава Апостоловић,с.р.**

**За тачност отправка
управитељ писарнице
Марина Антонић**